

Таким чином, дисципліна «Основи психологічних знань в юридичній практиці» є важливим елементом сучасної правничої освіти. Вона поєднує у собі фундаментальні знання психології та практичні навички, необхідні для майбутньої професії. Її викладання дозволяє підготувати юриста нового покоління – компетентного, стресостійкого, здатного до ефективної комунікації, готового працювати в умовах складних соціально-правових викликів. У перспективі це підвищує не лише якість правозастосовної практики, а й рівень довіри громадян до правової системи в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Лялюк Г.М. Особистісні ресурси психолога як чинник подолання напружених ситуацій у професійній діяльності в умовах воєнного стану. Габітус. 2024. Випуск 57. С. 226-232. URL: <http://habitus.od.ua/journals/2024/57-2024/39.pdf>
2. Пономарьов О., Козубцова Л., Козубцов І., Ткач В. Адміністративно-правові засади уповноваження органів сектору безпеки та оборони щодо організації заходів кібердорозвідки. Електронне фахове наукове видання «Кібербезпека: освіта, наука, техніка». № 1(21). С. 6-16. DOI: <https://doi.org/10.28925/2663-4023.2023.21.616>
3. Штепа О. Аналіз та інтерпретація емпіричної багатофакторної моделі психологічної ресурсності особистості. Збірник наукових праць «Проблеми сучасної психології». 2015. Випуск 28. С. 670-682. DOI: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2015-28.%p>

Дикий А.П., д.е.н., доц.,
професор кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКА В КІБЕРПРОСТОРІ ЯК СКЛАДОВА СУЧАСНОЇ ПРАВНИЧОЇ ОСВІТИ

У XXI столітті інформаційні технології стали невід’ємною частиною суспільного розвитку, а кіберпростір – новим виміром функціонування держави, економіки та права. Зростання цифрових сервісів, електронного урядування та міжнародних комунікацій супроводжується виникненням нових ризиків: кібератак, несанкціонованого доступу до інформації, шахрайства у віртуальному середовищі. У таких умовах формування цифрової компетентності майбутніх юристів стає одним із ключовим завданням правничої освіти.

Дисципліна «Інформаційні технології та безпека в кіберпросторі» забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до роботи в умовах цифрової трансформації та формує розуміння ролі правових механізмів у забезпеченні інформаційної безпеки. Викладання цього курсу орієнтоване не лише на ознайомлення з технічними аспектами інформаційних технологій, але й на оволодіння правовими інструментами протидії кіберзлочинності.

Сучасний правник має володіти комплексом знань, що стосуються сфери застосування інформаційних технологій, зокрема щодо:

- нормативно-правової бази кібербезпеки (Конституцію України, Закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги», міжнародні документи (Конвенція про кіберзлочинність, Загальний регламент про захист даних (GDPR), Стандарт ISO/IEC 27001 «Система менеджменту інформаційної безпеки»);
- правових механізмів боротьби з кіберзлочинами, включаючи особливості розслідування злочинів у кіберпросторі, збору й використання електронних доказів;
- прав людини у цифровому середовищі, а саме право на: приватність, захист персональних даних, свободу слова та безпеку інформації.

Особливе місце у курсі займає вивчення електронного доказування. Судова практика в Україні та за кордоном демонструє зростаючу роль цифрових доказів у кримінальних, цивільних та адміністративних справах. Здобувачі вищої освіти мають навчитися розрізняти джерела електронних доказів (електронні листи, файли, записи камер відеоспостереження, цифрові підписи), розуміти процедури їх фіксації, автентифікації та допустимості в суді.

Крім того, дисципліна сприяє розвитку практичних навичок, спрямованих на проведення правового аналізу у сфері інформаційних відносин; оцінювання ризиків витоку інформації в органах державної влади чи приватних структурах; застосування базових заходів кібергігієни та інформаційної безпеки у професійній діяльності юриста.

Слід підкреслити, що курс «Інформаційні технології та безпека в кіберпросторі» виконує ще й виховну функцію. Майбутні юристи формують активну громадянську позицію, адже розуміння правових аспектів кіберзагроз і цифрової безпеки дозволяє захищати не лише себе чи клієнтів, а й сприяти зміцненню демократичних цінностей і верховенства права у суспільстві.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти отримують системні знання у сфері застосування інформаційних технологій та кібербезпеки; практичні вміння роботи з електронними доказами та аналізу кіберінцидентів; здатність застосовувати правові механізми для захисту прав людини у цифровому середовищі.

Таким чином, викладання дисципліни виходить за межі суто технічних знань і стає ключовим елементом формування професійної і громадянської компетентності сучасного юриста, оскільки:

- готує здобувачів вищої освіти до роботи з новими правовими явищами, які виникають у кіберпросторі;
- формує практичні навички роботи з електронними доказами та протидії кіберзлочинності;
- забезпечує розуміння прав людини у цифровому середовищі та вміння їх захищати;
- підвищує конкурентоспроможність випускників і сприяє інтеграції української правової освіти до європейського освітнього та правового простору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бортник С.Г., Кронівець Т.М. Правове забезпечення кібербезпеки України. Збірник матеріалів науково-практичної конференції «Проблеми інформаційно-правового забезпечення децентралізації державної влади та цифрової трансформації в Україні», Вінниця, 2023. С. 96-101. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/zbirnik_1_3.pdf
2. Загальний регламент про захист даних (GDPR). URL: <https://gdpr-text.com/uk/>
3. Закони України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», Закон України Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги від 05.10.2017 р. № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text>
4. Конвенція про кіберзлочинність. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text
5. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Лисеюк А., Свінцицька Т. Правове забезпечення кібербезпеки України в умовах воєнного стану та євроінтеграції. Право та інновації. 2024. № 4 (48). URL: <https://pti.org.ua/ndipzir/uk/article/view/1212/911>
7. Стандарт ISO/IEC 27001 «Система менеджменту інформаційної безпеки». URL: https://certification.com.ua/iso27001?gad_source=1&gad_campaignid=22638344346&gbraid=0AAAo4yQR3sovuFk76uOK2CZEEqwsYbk&gclid=EAIAIQobChMlr5Xq9MaAkAMV6P15BB3yQDleEAAYASAAEgKDRvD_BwE
8. Skitsko O., Shyrshov R. Information security management system as a tool for enhancing the protection and efficiency of critical infrastructure objects. International Science Journal of Engineering & Agriculture. 2023. Vol. 2(6). P. 12-22. URL: <https://isg-journal.com/isjea/article/view/556>